

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษา
บ้านกาศ-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*

THE 21ST CENTURY LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN
BANGAS-SAOWHIN EDUCATIONAL MANAGEMENT CENTER UNDER
THE MAE HONG SON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

จารุณี ศรีสัตย์มงคล*, สุรพงษ์ แสงสีมุก และ นลธวัช ยุทธวงศ์

Jarunee Srisatmongkhon*, Suraphong Saengseemok and Nonthawat Yutthawong

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: jane_402_love@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาบ้านกาศ-เสาหิน 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาบ้านกาศ-เสาหิน และ 3) เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาบ้านกาศ-เสาหิน ใช้การวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงประเมิน แบ่งการวิจัยเป็น 3 ชั้น กลุ่มเป้าหมายเป็นครูผู้สอนในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาบ้านกาศ-เสาหิน จำนวน 142 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติกำหนด และผู้ประเมิน จำนวน 30 คน เครื่องมือเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.36$) เรียงจากสูงไปหาคำคือ เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม การบริหารแบบมีส่วนร่วมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการมีวิสัยทัศน์ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ ควรมีการส่งเสริมการเผยแพร่วิสัยทัศน์ทางสื่อสังคมออนไลน์อย่างทั่วถึง การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูมีการใช้เทคโนโลยีผลิตสื่อนวัตกรรม การปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน และจัดโครงสร้างการบริหารแบบกระจายอำนาจให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของบุคลากรอย่างเสมอภาค ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยรวมมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.08$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the leadership of educational institution administrators in the 21st century Bangas-Saohin educational administration center 2) To find ways to develop the leadership of educational institution administrators in the 21st century Bangas-

* Received June 12, 2024; Revised June 24, 2024; Accepted June 30, 2024

Saohin educational administration center and 3) To evaluate usefulness guidelines for developing the leadership of educational institution administrators in the 21st century Bangas-Saohin educational administration center, Use a combination of survey research. Qualitative research and evaluative research Divide the research into 3 steps. The target group is teachers in the Bangas-Saohin educational administration center, there were 142 people, 9 experts use specific selection based on specified characteristics. and 30 evaluators. The data collection tool was a questionnaire. Structured interview and usefulness evaluation form. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis. The research results found that Leadership of educational institution administrators Overall it is at a high level ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.36). Arranged from highest to lowest is: Information technology and innovation, participatory management} building good relationships and having vision, respectively, Leadership guidelines development executives should promote the dissemination of vision through social media channels thoroughly. Communication technology has been developed for effective work performance. Encourage teachers to use technology in media production, innovation, work performance and teaching and learning. and organize a decentralized management structure to be consistent with the knowledge and abilities of personnel equally. The assessment of leadership development guidelines Overall, it is useful at a high level ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.08)

Keywords: Leadership, Administrators, 21st Century

บทนำ

วิสัยทัศน์การจัดการศึกษาปีงบประมาณ 2563 ว่า “สร้างคุณภาพทุนมนุษย์ สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน” เป็นการกำหนดทิศทางการศึกษาเพื่อจัดพันธกิจให้เข้ากับสังคมในโลกปัจจุบัน โดยจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นครูมืออาชีพ สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียม ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบบูรณาการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษา เพราะเป็นผู้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ รวมทั้งการนำนโยบายไปประยุกต์เพื่อกำหนดใช้เป็นนโยบายให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ดังนั้น คุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมี คือ ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน ความรู้ ความสามารถและความเข้าใจในหลักการบริหาร ตลอดจนมีภาวะผู้นำ เพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ภาวะผู้นำที่ดีช่วยสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา เกิดการยอมรับจากผู้ตาม ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานร่วมกันของสมาชิกในองค์กร องค์กรจะสามารถดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของ



ผู้บริหาร ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้มีการนำองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มีความก้าวหน้า เกิดความสามัคคีในการทำงาน ทักษะความเป็นผู้นำเป็นเรื่องที่ผู้บริหารทุกระดับต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อใช้ในการจูงใจให้เกิดการปฏิบัติตาม (เจริญ สุระประเสริฐ, 2559) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีการแข่งขันสูง จึงจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (อรพรรณ เทียนคันฉัตร, 2560) ซึ่งจากการศึกษาทักษะยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการบริหาร เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถ และมีความเป็นมืออาชีพ จึงจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาความก้าวหน้าให้องค์กร สามารถสร้างบรรยากาศให้เกิดการมีส่วนร่วมและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร ให้พัฒนาการปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นที่เหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี มีทักษะตามบทบาทหน้าที่ มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ มีความทันสมัยตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลก (วรพล วงษ์เจริญ, 2565)

ความสำคัญของภาวะผู้นำดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ได้กำหนดเป็นกลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่มืออาชีพไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2566 โดยกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารจัดการ 5 ด้าน ผ่านกระบวนการอบรมพัฒนา การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือด้วยกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยตนเอง โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อนำผลการพัฒนาปรับปรุงวิทยฐานะให้สูงขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการพิจารณาคัดเลือกผู้มีผลงานโดดเด่นและกิจกรรมเชิดชูเกียรติ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาในทุกด้าน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2, 2563)

ศูนย์การบริหารจัดการศึกษากำแพงแสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ประกอบด้วย โรงเรียนในพื้นที่ตำบลบ้านกาบ ตำบลเสาหินและตำบลแม่คง มี 14 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง สภาพที่ตั้งอยู่บนที่สูงเชิงภูเขา การคมนาคมไม่สะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะไฟฟ้าไม่เพียงพอ ใช้แผงโซลาร์เซลล์จะพบปัญหาหนักที่สุดในฤดูฝนและวันที่ท้องฟ้าปิดขาดแสงแดด การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีไม่สามารถใช้ได้ ศูนย์การบริหารจัดการศึกษากำแพงแสน มีวิสัยทัศน์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการจะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยขับเคลื่อนจึงจะประสบความสำเร็จได้ ด้วยความสำคัญและบริบทของโรงเรียนที่กล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าสภาพปัจจุบันมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับใด มีปัญหา อุปสรรคใดที่ทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัญหาบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลในการหาแนวทางศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้และประสบการณ์ โดยใช้การสังเคราะห์แนวคิดภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จากรายงานการวิจัยเพื่อกำหนดเป็นขอบเขตการวิจัยด้วยวิธีวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงประเมิน โดยคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด ซึ่งจะยังประโยชน์ให้การขับเคลื่อนการนำนโยบายการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอนของโรงเรียนในศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 142 คน

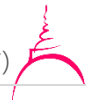
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบปรนัยให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว (Multiple Choice) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามขอบเขตเนื้อหา 4 ด้าน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้อง สรุปเป็นความหมาย กำหนดขอบเขตเนื้อหา สร้างนิยามปฏิบัติการ
2. ยกร่างเป็นข้อคำถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องการใช้ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม ให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
3. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้อง (IOC = Index of item-Objective Congruence) นำผลมาวิเคราะห์ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 ทุกข้อ
4. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับใหม่เพื่อทดลองใช้กับครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ประชากร เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .943
5. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล นำหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยรายโรงเรียน เพื่อขอเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนด้วยตนเอง ชี้แจงและแจกแบบสอบถาม นัดวันเก็บแบบสอบถาม ถึงกำหนดเดินทางไปรับแบบสอบถามที่โรงเรียน เก็บคืนได้ 142 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติตามประเภทของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาตัวร้อยละ (Percentage)



ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาบัณฑิต-เสนาธิการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดค่าระดับ ช่วงคะแนนและการแปลผลไว้ ดังนี้

ระดับ 5 คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 หมายความว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 หมายความว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 หมายความว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 หมายความว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 หมายความว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษามหาบัณฑิต-เสนาธิการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 9 คน ได้แก่

1. นักวิชาการ เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาตั้งแต่ระดับวิทยาลัยขึ้นไป มีคุณวุฒิดุษฎีบัณฑิตทาง การบริหารการศึกษา ประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

2. ผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้อำนวยการสำนักงานและกลุ่มงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทบริหาร การศึกษา วิทยฐานะตั้งแต่ชำนาญ การพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน

3. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาแม่สอด สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทบริหาร การศึกษา ประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบเติมข้อความให้สมบูรณ์ (Completion form) ตอนที่ 2 เป็นคำถาม ปลายเปิด (Open-end) มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2. นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัย

3. ยกร่างเป็นแบบสอบถามรายด้าน ๆ ละ 1 ข้อ รวม 4 ข้อ

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา ความครอบคลุม กับเนื้อหา เสนอแนะเพื่อแก้ไขปรับปรุง

5. จัดพิมพ์ใหม่ให้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอคณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ส่งหนังสือ วิทยาลัยและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ประสานเป็นการส่วนตัวเพื่อขอ กำหนดนัด การสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามกำหนด นำผลมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลจากการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นรายด้านรายบุคคล สรุปอุปนัย วิเคราะห์ความ สอดคล้องด้วยตารางวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาความถี่ (Frequency) จัดลำดับตามความถี่จาก สูงสุดไปหาต่ำสุด นำเสนอด้วยการอภิปรายความเรียงสูงสุด 3 อันดับแรก และต่ำสุดอันดับสุดท้าย

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาด้านการศึกษาศาสตร์-สาธิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใช้การวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative research) เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้ประเมิน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามคุณสมบัติได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย นักวิชาการที่เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์การบริหารจัดการศึกษาด้านการศึกษาศาสตร์-สาธิต จำนวน 14 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 5 คน และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก กลางและใหญ่ ขนาดละ 3 คน รวม 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาด้านการศึกษาศาสตร์-สาธิต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีวิธีสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1) ศึกษารูปแบบการสร้างแบบประเมิน โดยประยุกต์การสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท 2) นำผลการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในขั้นตอนที่ 2 ตามขอบเขตเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน ทุกข้อมากำหนดเป็นข้อคำถามการประเมิน 3) ร่างแบบประเมินตามรูปแบบและขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด 4) เสนอร่างแบบประเมินต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อเสนอแนะการใช้ภาษาให้กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย พร้อมให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และ 5) จัดพิมพ์เป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอนหนังสือเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ส่งถึงผู้ประเมินเป็นรายบุคคลทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมแบบประเมินและซองเปล่าจำหน่ายของ ติดแสตมป์ถึงผู้วิจัยเพื่อการส่งแบบประเมินกลับ ได้แบบประเมินครบ จำนวน 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และประมวลผลแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กำหนดเกณฑ์การประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์มากที่สุด ผลการประเมินผ่าน
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์มาก ผลการประเมินผ่าน
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์ปานกลาง ผลการประเมินไม่ผ่าน
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์น้อย ผลการประเมินไม่ผ่าน
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเป็นประโยชน์น้อยที่สุด ผลการประเมินไม่ผ่าน

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาด้านการศึกษาศาสตร์-สาธิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัย แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ด้าน	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับของภาวะผู้นำ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์	4.22	0.43	มาก
2	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี	4.25	0.43	มาก
3	เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม	4.28	0.39	มาก
4	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.26	0.42	มาก
	โดยรวม	4.25	0.36	มาก



ตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษา บ้านกาศ-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.36) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.39) รองลงมา คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.42) และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.43) ตามลำดับ ส่วนการมีวิสัยทัศน์ ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.43)

2. การหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาบ้านกาศ-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัย มีดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการรับรู้อย่างทั่วถึง (ความถี่ = 8) ควรส่งเสริมให้ครูมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมให้สอดคล้องกับของโรงเรียน (ความถี่ = 6) และควรเสริมสร้างให้ครูมีความตระหนัก เห็นคุณค่าและร่วมกันนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย (ความถี่ = 5) ตามลำดับ ส่วนควรให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผลการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา ปรับปรุงพัฒนาร่วมกัน ต่ำที่สุด (ความถี่ = 1)

2.2 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีการสื่อสารภายในเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ (ความถี่ = 7) ควรเปิดโอกาสให้เสนอความเห็น ข้อเสนอแนะการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกันในโรงเรียน (ความถี่ = 6) และควรมีการกระจายอำนาจหน้าที่และมอบหมายงานให้รับผิดชอบเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ (ความถี่ = 5) ตามลำดับ ส่วนควรส่งเสริมการเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการสู่ชุมชนผ่านสื่อออนไลน์ ต่ำที่สุด (ความถี่ = 1)

2.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีผลิตสื่อ นวัตกรรมปฏิบัติงานและจัดการเรียนการสอน (ความถี่ = 7) ควรจัดระบบส่งเสริมให้ครูเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (ความถี่ = 6) และควรจัดให้มีห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เป็นแหล่งค้นคว้าแก่นักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน (ความถี่ = 5) ตามลำดับ ส่วนควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับบุคคล ศูนย์เครือข่ายและองค์กรอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง ต่ำที่สุด (ความถี่ = 1)

2.4 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารควรจัดโครงสร้างบริหารแบบกระจายอำนาจ ให้ทั่วถึง สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของครู (ความถี่ = 8) ควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน (ความถี่ = 7) และควรให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานเพื่อสะท้อนผลใช้ประกอบการตัดสินใจวางแผนร่วมกัน (ความถี่ = 6) ตามลำดับ ส่วนควรเป็นแบบอย่าง เปิดกว้างทางความคิด รับฟังข้อเสนอแนะจากครูด้วยความจริงใจ ต่ำที่สุด (ความถี่ = 1)

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมการเผยแพร่วิสัยทัศน์ผ่านสื่อออนไลน์ ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีการสื่อสารภายใน สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงานและจัดการสอน และมีการปรับโครงสร้างให้ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ

3. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนา

ด้าน	รายการประเมิน	ระดับความเป็นประโยชน์		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีวิสัยทัศน์	4.28	0.23	มาก
2	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี	4.25	0.17	มาก
3	เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม	4.02	0.23	มาก
4	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	3.98	0.22	มาก
	โดยรวม	4.13	0.08	มาก

ตารางที่ 2 พบว่า ความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษากา-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.08) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ ($\bar{X} \geq 3.51$, S.D. ≤ 1.00) ทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่าต่ำ คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.23) รองลงมา คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.17) และ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.23) ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.22) มีความเป็นประโยชน์ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษาของ กาศ-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยที่ควรนำมา อภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษากาศ-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตระหนักในความสำคัญของการ จัด การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพและทักษะการเรียนรู้ ให้สู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ท้นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 จึงกำหนดเป็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้บริหารสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารให้อยู่ใน สังคม แห่งการแข่งขันสูงได้ สอดคล้องตามแนวคิดของ ธัญวิทย์ ศรีจันทร์ ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย คุณลักษณะที่โดดเด่น 7 ประการ คือ มีคุณธรรมนำผลงาน นักประสานแรงจูงใจ เปี่ยมวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจ ว่องไวการสื่อสาร ทำงานมุ่งเป้าหมาย เชื่อมสายสัมพันธ์คน (ธัญวิทย์ ศรีจันทร์, 2559) สอดคล้องกับการศึกษาของ มหิตา อินกล้า เรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษา ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะสำคัญ 5 ด้าน คือ ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ผู้นำการสื่อสาร ผู้นำการทำงานร่วมกัน ผู้นำการตัดสินใจและ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน (มหิตา อินกล้า, 2565)

2. ผลการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหาร จัด การศึกษากาศ-เสาหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ควรส่งเสริม เผยแพร่วิสัยทัศน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้รับรู้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เปิดโอกาสให้ มีส่วนร่วมรับรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลายจะช่วยสร้างความเข้าใจนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องตาม แนวคิดของ อัสนี โปราณานท์ ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีการศึกษา กำหนดภาพความสำเร็จในอนาคต รวมทั้ง สื่อสารให้เกิดการนำไปปฏิบัติอย่างชัดเจน (อัสนี โปราณานท์, 2564) ควรสนับสนุนการพัฒนาเครือข่าย เทคโนโลยีการสื่อสารภายในให้สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทาง วิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งด้วยวิธีการที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง จะช่วยส่งเสริม การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ญฐิณี มณีวรรณ เรื่องภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนากลยุทธ์และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของครู (ญฐิณี มณีวรรณ, 2563) ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีผลิตสื่อ นวัตกรรมกาปฏิบัติงานและจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในโรงเรียนจะส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีไปใช้



พัฒนาการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนสะดวกมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อรพรรณ หันแสง เรื่องการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ควรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กำหนดเป้าหมายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เผยแพร่พันธกิจและกลยุทธ์การดำเนินงานให้เข้าใจร่วมกัน (อรพรรณ หันแสง, 2563) และควรจัดโครงสร้างการบริหารแบบกระจายอำนาจให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของครู ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการมอบหมายงานตรงตามความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสมจะสร้างทีมงานคุณภาพในโรงเรียน สอดคล้องตามแนวคิดของ นิซาวรณ์ ขงดี ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ควรมีการวางแผนการบริหารจัดการ ออกแบบวางแผนบริหารบุคลากรในสถานศึกษา โดยเน้นเป้าหมายการจัดบุคลากรให้ตรงกับสายงานอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความรู้ความถนัดของทุกคน (นิซาวรณ์ ขงดี, 2563)

3. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษากาฬสินธุ์-สหัสขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยรวมมีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะขอบเขตเนื้อหาการวิจัยเป็นไปตามบริบทที่มีความสอดคล้องกับสถานศึกษาในชุมชนที่หลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีโลกทัศน์กว้างไกล มีทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกอย่างรอบด้าน ใช้เทคโนโลยีในการบริหารและใช้รูปแบบการบริหารโดยมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย สอดคล้องตามแนวคิดของ อีสริยา กลิ่นสุนทร ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง (อีสริยา กลิ่นสุนทร, 2564) และเมื่อพิจารณาความเป็นประโยชน์รายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์มีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก โดยผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยวิธีการที่หลากหลายให้ทุกฝ่ายรับรู้อย่างทั่วถึงต่อเนื่อง เป็นประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิสัยทัศน์เป็นเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาสูงสุดที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมผลักดันให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง จำเป็นต้องมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องตามแนวคิดของ วรพล วงษ์เจริญ ที่กล่าวว่า ผู้บริหารยุคใหม่ต้องมีความทันสมัย แสวงหาแบ่งปันข้อมูลและความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจนให้เกิดการปฏิบัติงานตรงตามเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน (วรพล วงษ์เจริญ, 2565) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก โดยผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการสู่ชุมชน เป็นประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสร้างสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อครูผู้สอน ผู้ปกครองและบุคคลอื่นในชุมชน มีความสำคัญต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้บริหาร สอดคล้องตามแนวคิดของ เจริญ สุระประเสริฐ ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการสร้างชุมชน (Builds Community) เพื่อการประสานเชื่อมโยงต่อบุคคลที่เหมาะสม สร้างสรรค์บรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกัน (เจริญ สุระประเสริฐ, 2559) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก โดยควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีผลิตสื่อ นวัตกรรมในการปฏิบัติงานและการจัดการสอน เป็นประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการส่งเสริมให้ครูมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการจัดการสอนจะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาของ อัสนี โปราณานนท์ เรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีผลิตสื่อประกอบการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (อัสนี โปราณานนท์, 2564) และด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก โดยควรปรับโครงสร้างการบริหารเป็นแบบกระจายอำนาจให้ทั่วถึงสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถอย่างเสมอภาค เป็นประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุจุดหมายตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องตามแนวคิดของ อรพรรณ เทียนคันฉัตร ที่กล่าวว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จต้องสร้างทีมงาน (Team Work) มีการมอบหมายภารกิจให้ปฏิบัติตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของบุคคล ผู้บริหารมีทักษะ ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สร้างโอกาสและเปิดกว้างทางความคิดเพื่อรับฟัง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ (อรพรรณ เทียนคันฉัตร, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ศูนย์การบริหารจัดการศึกษากาฬ-เสาหิน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม การบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการมีวิสัยทัศน์ แนวทางการพัฒนา ควรเผยแพร่วิสัยทัศน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้รับรู้อย่างทั่วถึง สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีการสื่อสารภายใน ให้ครูใช้เทคโนโลยีผลิตสื่อนวัตกรรมปฏิบัติงานและจัดการสอน และปรับโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม และผลการประเมินความเป็นประโยชน์แนวทางอยู่ในระดับมากทุกข้อ มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางประยุกต์ให้เกิดการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในวิสัยทัศน์เพื่อให้เกิดการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการสร้างบรรยากาศการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม ส่งเสริมให้มีกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการกระจายความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรอย่างทั่วถึง สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ 1) รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) การพัฒนภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในสังกัดอื่น

เอกสารอ้างอิง

- เจริญ สุระประเสริฐ. (2559). ภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิจิตร. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ณัฐณี มณีวรรณ. (2563). ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณิชาวรรณ ขอนดี. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในอำเภอดงเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. ใน การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. (2559). รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิต นักศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มุกิตา อินกล้า. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ระยอง. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.



- วรพล วงษ์เจริญ. (2565). ความสัมพันธ์ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยธนบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2566. แม่ฮ่องสอน: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2563 (OBEC'S POLICY 2020). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อรพรรณ เทียนคันฉัตร. (2560). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อรพรรณ หันแฉง. (2563). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัสนี โปราณานนท์. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. ใน การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อิสริยา กลิ่นสุนทร. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.